

Criorhina gedrag en habitat in Limburg (Diptera: Syrphidae)

door Willem Renema

RENEMA, W., 1993. *Criorhina*, behaviour and habitat in Limburg (Diptera: Syrphidae).---
Stridula 17(2): 53-54.

De afgelopen paar lentes werd ik steeds vaker opgevrolijkt door de vangst van een of meerdere soorten *Criorhina*. Na een flink aantal van zulke waarnemingen begin je zowaar een beetje een gevoel voor deze mooie zweefvliegen te krijgen en daarom nu maar dit stukje. Waarin ik de verspreiding, het biotoop en het gedrag van deze vijf soorten wil bespreken.

Alle waarnemingen zijn verricht in Zuid- en Midden-Limburg. De gebieden waar ik de meeste waarnemingen heb gedaan zijn de Riesenbergring (gem. Margraten), het Hoge Bos (gem. Elsloo), de Doort (gem. Echt), 't Hoosten (gem. St. Odiliënberg) en de Meynweg (gem. Melick en Herkenbosch).

De verspreiding van de verschillende soorten is natuurlijk zeer bepalend voor de hoeveelheid waarnemingen en daarmee de betrouwbaarheid van de hieronder vermelde gegevens. Opgemerkt dient te worden dat de gegevens niet systematisch verzameld zijn en voor een deel ook betrekking hebben op 'gevoelsmatige' overeenkomsten tussen biotopen.

Gedrag van *Criorhina*

Alle *Criorhina*'s zijn soorten die aan bos gebonden zijn. Dit bos moet vrij oud zijn en een vrij rijke ondergroei bezitten. Opvallend was dat vooral bossen waar klimop groeit erg in trek zijn bij *Criorhina*'s, mogelijk vanwege de wondjes door de voetjes van deze plantensoort. De mannetjes en de vrouwtjes gedragen zich erg verschillend. De mannetjes vliegen vaak rond bomen die op de voet door de zon beschenen worden. Hier vliegen ze dan omheen en jagen andere insecten weg. Vrouwtjes daarentegen hebben een veel minder duidelijk omschreven gedrag, ze vliegen door de vegetatie en scharrellen daar dan gewoon een beetje rond. Mannetjes vang je ook veel sneller dan vrouwtjes.

Criorhina asilica

Meestal zie je maar weinig exemplaren tegelijk. Het mannetje zit vaak op de voet van oude loofbomen (alleen gezien op eik en beuk) en heb ik nooit op bloembezoek kunnen betrappen. Het vrouwtje heb ik enkele malen op Daslook, en ook een keer op bereklauw gevangen. Alle waarnemingen van deze soort zijn gedaan in de diepere delen van oude beuken-eikenbossen.

Criorhina berberina

Dit is de minst aan bomen gebonden en tevens algemeenste soort. Hij is ook absoluut niet kieskeurig wat betreft biotoop en is in ieder bósachtig gebied te vangen (ook in kruidenweiden met daarin enkele verspreid staande bomen). Bloembezoek is vastgesteld op braam, bereklauw, daslook, fluitekruid en boterbloem.

Criorhina floccosa

Deze soort komt veel voor in loofbossen, maar stelt minder eisen aan de ondergroei van de bossen en komt ook aan de rand van de bossen voor. Hij is niet beperkt tot bomen maar de mannetjes komen wel vaak rond bomen voor. Eierafzettend waargenomen op wat dikkere takken (dikker dan 3 cm), maar ook op de voeten van bomen. Opvallend was de vangst van een mannetje eind juli 1992, wat misschien op een zwakke tweede generatie duidt.

Criorhina pachymera

Ook deze soort is niet zo erg gebonden aan grote bossen, maar er moeten wel grote bomen aanwezig zijn (ik heb hem wel eens waargenomen op populier langs een weg in verder open landschap). In de Limburgse bossen is hij vrij talrijk en daardoor heb ik veel waarnemingen van zijn gedrag. Als een mannetje op een boom zit, jaagt hij *C. asilica* en *C. floccosa* wel weg, terwijl hij *C. ranunculi* wel op 'zijn' boom duldt. Eieren worden afgezet op de voet van bomen, op maximaal 30 cm hoogte en vaak op vochtige plekjes tussen wortels. Verlinden (1991) vermeldt geen bloembezoek van deze soort, maar ik heb meermalen groepen mannetjes hoog in meidoorn zien foerageren en het vrouwtje heb ik eveneens op meidoorn, maar ook op fluitekruid waargenomen. Opvallend is dat het lijkt alsof *C. pachymera* vooral laat op de dag actief is. Zo ving ik op 16 mei 's middags maar 3 mannetjes, terwijl ik om ongeveer zes uur op hetzelfde stuk wel 50 *C. pachymera*'s ving.

Criorhina ranunculi

Deze soort is wel gebonden aan oude loofbossen, maar kan soms ook in aantal op wilg vliegen. In bossen zit hij vooral op eiken en beuken. Hij zit vaak hoger dan *C. pachymera* (tot 1.5 m. waargenomen) en zet haar eieren af op de schors van eiken in de groeven in de schors. Ik heb alleen maar bloembezoek geconstateerd in het vroege voorjaar op wilg.

Uitleiding

In dit stuk heb ik kort wat notities willen maken over het voorkomen en vooral het gedrag en biotoop van *Criorhina* in Limburg. Het lijkt erop dat alle soorten de laatste tijd vaker worden waargenomen.

Willem Renema
Bentpoldererf 2
2807 LA GOUDA